

BOSHLANG'ICH SINIF MATEMATIKA DARSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISHNING SAMARADORLIGI

Umirbaeva Ulzada

Nukus davlat pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim fakulteti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10901966>

ARTICLE INFO

Received: 31st March 2024

Accepted: 31st March 2024

Published: 1st April 2024

KEYWORDS

Manipulyatsiya, strategiya, interfaol, metodlar, motivatsiya.

ABSTRACT

Ushbu maqolada matematika ta'limida interfaol usullardan foydalanish samaradorligini ko'rib, xususan, ushbu yondashuvlarni sinfga kiritishning afzalliklari va strategiyalariga hamda Interfaol usullar tushunchasini tushunishdan tortib, amalga oshirish uchun mavjud bo'lgan turli xil vositalar, platformalarni o'rganish, dinamik, samarali matematika o'rganish muhitini shakllantirishda interfaol o'qitish usullarini qo'llashning ahamiyati haqida fikr yuritilgan.

Matematika faniga kirish darslarida interfaol usullardan foydalanish so'nggi yillarda ommalashib bormoqda, pedagoglar o'quvchilarni qiziqtirish va ta'lim natijalarini oshirishning innovatsion usullarini izlamoqda. Interfaol metodika darslarini yanada oshirish matematika darslarini o'quvchilarga masalalar ustida ishlash va ko'nikmalarni rivojlantirish usullaridir. Bu metodlar o'quvchilarning ishtirok etishini kuchaytirishadi va masalalarni yechishda ularga yordam beradi. Interfaol metodlar, o'quvchilarning dars jarayonida faol ishtirok etishini ta'minlash usullari bo'lib, dars atmosferasini qiziqarli qilish va ma'lumotlarni o'rganishda o'quvchilar uchun qulaylik yaratishga yordam beradi. Interfaol metodlar turli shakllarda bo'lishi mumkin, masalan, interaktiv darslar, o'quv materiallarining onlayn platformalarida bo'lishi, kompyuter dasturlari yordamida mashqlar dasturlarini dalolatliroq ishlab kabi. Interfaol metodlar o'quvchilarni motivatsiya qilishda va masalalarni yechishda ularga yordam bera oladi. Interfaol metodlar o'quvchilarni motivatsiyalashda muhim rol o'ynaydi. Qiziqishlarini bilish va matematikaning ishlarini sezgilari uchun foydalidir. Interfaol metodlar o'quvchilarning interaktiv bo'lishini ta'minlash va muammolarni yanada tushunarli qilish yordam beradi.

Matematika barchamiz maktabda o'rganishimiz kerak bo'lgan asosiy fandır. Bu mantiqiy fikrlash va kundalik hayotda foydali bo'lgan muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Maktabning dastlabki yillarida o'quvchilar boshlang'ich sinflarida asosiy matematik tushunchalar va amallar bilan tanishadilar. Boshlang'ich sinflarda matematikani o'rganishning muhim jihatlaridan biri muammolarni hal qilish uchun turli usullardan foydalanishdir. Ushbu usullar o'quvchilarga tushunchalarni yaxshiroq tushunishga yordam beradi va muammolarni hal qilishni osonlashtiradi. Bunday usullardan biri

diagrammalar, diagrammalar va grafiklar kabi ko'rgazmali qo'llanmalardan foydalanishdir. Vizual tasvirlar talabalarga raqamlar o'rtasidagi munosabatni ko'rishga va murakkab tushunchalarni tushunishga yordam beradi. Boshlang'ich matematika darslarida keng qo'llaniladigan yana bir usul - manipulyatorlardan foydalanish.[1]

Virtual darslar va onlayn platformalar orqali o'quvchilarga matematika darslari yanada qulayliklarni ochib beradi. Virtual darslar, onlayn platformalar o'quvchilarga matematika darslarini muntazam ravishda undan foydalanish orqali o'rganishni beradi. Interaktiv dars modellarining qo'llanishi o'quvchilarga masalalarni yechishda mashq qilish va fikrlashda yordam beradi. Kompyuter dasturlari va onlayn platformalar matematika darslarini interaktivlashtirishda muhim rol o'ynaydi. Mathway, Khan Academy kabi resurslar o'quvchilarga matematika masalalarini yechishda yordam beradi va ularga interaktiv masalalar yechish onlayn ruxsatni beradi. Kompyuter dasturlari o'quvchi o'zining tempida matematika darslarini o'rganishni ta'minlash va muammolarni yanada tushunarliroq saqlash yordam beradi. Matematika darslarida interfaol metodlardan samarali samarali bo'lishi uchun, o'rganuvchilarni qatnashuvchi darslar va tajribalar bilan almashish shart. Sinfda interfaol sifatli o'quv jarayoni aniq bo'lgan holda o'rgangan bo'lsa, talabalar masalalarni yechish va chertish bilan o'zlashtirishgan qism bo'ladi.

Interfaol usullar orqali matematika o'qitishda tutorlik, mentorlikning o'ziga xos o'rinlarga ega. O'quvchilarga shaxsiy va qo'llab-quvvatlash orqali, matematika bo'yicha ishonch hosil qilish, mahsulotlarni anglash, hal qilishda yordam beradi. Interfaol metodlar bilan matematika darslarini o'qitishni mustahkamlaydi. O'quvchilar o'zlarini qatnashgan hisob-kitoblarga bag'ishlaydigan, amaliyotlarni sinash va joriy hayot bilan bog'liq misollar yechish orqali matematikaga o'rganish mumkin. Interfaol metodlar matematika o'qitishda sinflarda samarali bo'lishga yordam beradi. O'quvchilar masalalarini bir-biriga ko'rsatish, tuzatishlarni o'rganish va amaliyotda ularni qo'llab-quvvatlash orqali matematika bilimlarini mustahkamlashadi. Bunda o'qituvchilar va o'rganuvchilar o'rtasida mantiqiy munosabat ham rivojlanadi.[2]

O'qituvchilar ta'limning rivojlanayotgan landshaftiga moslashishda davom etar ekan, matematika sinflarida interfaol usullarning integratsiyasi o'quvchilarning faolligini va kontseptual tushunishni rivojlantirishda qimmatli boylik ekanligini isbotlaydi. Interfaol vositalar va platformalarning afzalliklaridan foydalanib, o'qituvchilar o'z o'quvchilari uchun yanada interaktiv va immersiv o'rganish tajribasini yaratishi mumkin, bu esa pirovard natijada akademik samaradorlikni oshirishga va matematika mo'jizalarini chuqurroq qadrlashga olib keladi. Matematika ta'limida interfaollikni qo'llash nafaqat an'anaviy o'qitish amaliyotlarini o'zgartiradi, balki o'quvchilarning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun muhim bo'lgan muhim muammolarni hal qilish va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga imkon beradi.

Manipulyatsiyalar - bu bloklar, hisoblagichlar yoki kasr chiziqlari kabi jismoniy ob'ektlar bo'lib, ular muammolarni hal qilish uchun talabalar tegishi va harakatlanishi mumkin. Ushbu amaliy yondashuv talabalarga mavhum tushunchalarni tasavvur qilish va ularni yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Boshlang'ich sinflarda matematika tushunchalarini o'rgatishda o'qituvchilar ko'rgazmali qurollar va manipulyatorlardan tashqari o'yinlar va guruh mashg'ulotlaridan ham foydalanadilar. O'yinlar o'rganishni qiziqarli va qiziqarli qiladi, shuningdek, ular o'quvchilarga qulay va qiziqarli muhitda matematika ko'nikmalarini mashq qilish va mustahkamlashga yordam beradi. Guruh faoliyati har qanday mavzuda rivojlantirish uchun muhim ko'nikmalar bo'lgan hamkorlik va jamoaviy ishlashni rag'batlantiradi.[3]

Boshlang'ich matematika darslarida takrorlash va mashq qilishdan foydalanish eng muhim usullardan biridir. Takrorlash o'quvchilarga o'z bilimlarini mustahkamlashga va muhim tushunchalar va operatsiyalarni eslab qolishlariga yordam beradi. Muammolarni qayta-qayta mashq qilish orqali talabalar muammolarni hal qilishda ularning aniqligi va tezligini oshirishlari mumkin, bu esa yuqori sinflarda muvaffaqiyatga erishish uchun juda muhimdir. Bundan tashqari, o'qituvchilar boshlang'ich matematika sinfidagi o'quvchilarning turli xil o'rganish uslublarini qondirish uchun turli strategiyalardan foydalanadilar. Ba'zi talabalar vizual tarzda yaxshiroq o'rganadilar, boshqalari esa amaliy mashg'ulotlar yoki eshitish orqali tushuntirishlarni afzal ko'radilar. Turli usullardan foydalangan holda, o'qituvchilar barcha o'quvchilarning matematikani o'rganish va muvaffaqiyatga erishish imkoniyatiga ega bo'lishini ta'minlashlari mumkin.[4]

Boshlang'ich matematika darslarida keng qo'llaniladigan yana bir usul - bu haqiqiy misollar va ilovalardan foydalanish. Matematik tushunchalarni kundalik vaziyatlar bilan bog'lash orqali o'qituvchilar o'quvchilarga matematikaning o'z hayotidagi ahamiyatini tushunishlariga yordam beradi. Bu o'quvchilar uchun o'rganishni yanada mazmunli va qiziqarli qiladi. O'qituvchilar talabalarga matematika tushunchalarini bosqichma-bosqich shakllantirishga yordam berish uchun iskala texnikasidan foydalanadilar. Iskala qurish murakkab muammolarni kichikroq, boshqarilishi mumkin bo'lgan bosqichlarga bo'lish, talabalar ularni hal qilishda yordam va ko'rsatmalar berishni o'z ichiga oladi. Bu o'quvchilarda muammoni hal qilishda o'zlariga bo'lgan ishonch va mustaqillikni rivojlantirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, yoki boshlang'ich sinf o'quvchilarda matematika ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim poydevor hisoblanadi. Ko'rgazmali qurollar, manipulyatsiyalar, o'yinlar, takrorlash, turli xil o'rganish usublari, real misollar iskala texnikasi kabi turli usullardan foydalangan holda o'qituvchilar o'quvchilarga matematika tushunchalarini yaxshiroq tushunishga va muammoni yanada malakali yechishga yordam beradi. Ushbu usullar nafaqat matematikani o'rganishni yanada qiziqarli qiladi, balki oliy matematika darslarida hamda hayotda muvaffaqiyatga erishish uchun zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.Abdullaeva B.S., Xusanova M.E., Boshlang'ich sinf matematika darsida pedagogik texnologiyalardan foydalanish, Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini innovatsion faoliyatga tayyorlash muammolari va yechimlari mavzusidagi ilmiy anjuman materiallari Toshkent 2010 yil 15-16 oktyabr.
- 2.Azizxodjayeva N.H -Pedagogik texnologiya va pedagogik maxorat-Toshkent.: TDPU, 2003.
- 3.Axmedov M va boshqalar Matematika 1, Toshkent.: O'zinkomsentr, 2003.
- 4.Axmedov M va boshqalar 1-sinfda matematika darslari - Toshkent.: 2003.